

ПРОФЕСОРУ ЛЮБОМИРУ ЦАРИКУ – 70 РОКІВ

28 листопада відзначає своє 70-річчя професор Любомир Петрович ЦАРИК – талановитий педагог, видатний науковець, природодослідник, фундатор наукової школи з геоекології та збалансованого природокористування, Відмінник народної освіти (2005 р.), лауреат нагрудних знаків «За наукові та освітні досягнення» (2015 р.) та «Василь Сухомлинський» (2020 р.), володар Почесної Грамоти Міністерства освіти і науки (2006 р.), почесної відзнаки Наукового товариства ім. Шевченка (2023 р.), численних відзнак Тернопільського обласного управління освіти і науки (2006 р., 2010 р.) та педагогічного університету (2012 р., 2015 р., 2021 р.), активний громадський діяч, багатогранна і харизматична особистість.

Народився ювіляр у 1955 році у селі Порохова, що у межах мальовничого Подністров'я на півдні Тернопільської області, у інтелігентній сім'ї педагогів, де завжди панували освітні цінності. У 1970 році з відзнакою завершив навчання в Базарській восьмирічній школі Чортківського району. Далі здобував освіту у Львівському електротехнікумі зв'язку. У період 1974–1976 років проходив військову службу. У 1977 році поступив до найпрестижнішого на той час університету, де його беззаперечний талант був помічений, і у 1982 р. активного та ерудованого випускника рекомендували до вступу в аспірантуру. У 1988 р. успішно захистив дисертацію на тему «Економіко-географічні аспекти вдосконалення територіального управління господарством (на матеріалах Північного економічного району)».

З липня 1987 року Л.П. Царик працював на посаді викладача природничого факультету Тернопільського державного педагогічного інституту. Від самого початку своєї діяльності він активно підтримував ідею створення географічного факультету, яка була реалізована в 1990 році, і Любомир Петрович став його першим деканом. Молодий та ініціативний керівник швидко завоював прихильність як студентів, так і викладачів. Він докладав значних зусиль для забезпечення високого рівня викладання географічних дисциплін, тому студенти педінституту нарівні з вихованцями провідних ВУЗів країни брали участь у національних олімпіадах та конкурсах наукових робіт, неодноразово здобуваючи перемоги (9 призових місць на Всеукраїнських олімпіадах з географії та екології, 5 призових робіт на Всеукраїнських наукових конкурсах студентської творчості). Багато викладачів продовжили свою наукову діяльність, захистивши дисертації (2 докторських і 17 кандидатських дисертацій). У 1992 році за його участі відбулось заснування кафедри географії України, яка стала першою в педагогічних університетах країни з такою назвою. Завдяки його ініціативності та наполегливій праці було створено геостационар у 1993 році, відкрито нові спеціальності — «Екологія та охорона навколишнього середовища» в 1995 році та «Туризм» в 2004 році. Організаторські здібності Любомира Петровича яскраво проявилися у заснуванні і випуску фахового журналу «Наукові записки ТНПУ. Серія: Географія», перший номер якого було опубліковано у 1998 році. Сьогодні цей журнал визнано одним із провідних наукових видань України. Ним започатковано у 1999 році і проведено на базі педагогічного університету 6 міжнародних науково-практичних конференцій еколого-

географічного спрямування, у співпраці з Подільськими університетами організовано 11 міжнародних науково-практичних конференцій «Подільські читання», а також започатковано обласний еколого-красознавчий проект для учнівської молоді «Твій рідний край» (з 2000 р.). У 2000 році була створена кафедра геоєкології та методики викладання екологічних дисциплін (з 2024 року – кафедра геоєкології та гідрології), яку ювіляр очолює донині.

За серію публікацій з еколого-географічної тематики у 1999 році Любомира Петровича було обрано членом-кореспондентом Української Екологічної Академії наук. Логічним продовженням його наукової діяльності став успішний захист докторської дисертації у 2010 році за спеціальністю 11.00.11 – конструктивна географія та раціональне використання природних ресурсів на спеціалізованій вченій раді Львівського національного університету імені Івана Франка.

Професор Л.П. Царик стає фундатором наукової школи з екологічної географії. Вченим обґрунтовано концепцію регіональних природоохоронних систем, удосконалено ландшафтознавчі аспекти концепції екомереж, розроблено методичні підходи до оцінки й аналізу природних рекреаційних ресурсів, еколого-географічних ситуацій. Розробка проекту подільської частини Галицько-Слобожанського екокоридору, створення схем регіональних екомереж Поділля, Тернопільської області, локальної екомережі м. Тернополя є вкладом наукової школи професора Царика Л.П. у реалізацію загальнодержавної програми з формування національної екомережі України на період 2000-2015 років.

У доробку професора 530 наукових публікацій. Л.П. Царик є автором одноосібних монографій «Еколого-географічний аналіз і оцінювання території: теорія та практика» (2006 р.), та «Географічні засади формування і розвитку регіональних природоохоронних систем: концептуальні засади, практична реалізація» (2009 р.), а також колективних монографій: «Голицький ботаніко-ентомологічний заказник загальнодержавного значення» (1997 р.), «Природні рекреаційні ресурси: методи оцінки й аналізу» (2001), «Природні умови та ресурси Тернопільщини» (2011), «Регіональний ландшафтний парк «Загребелля» у системі рекреаційного і заповідного природокористування» (2013), «Географія Тернопільської області» (2017), «Трансформація геоєкологічних процесів басейну річки Джурин» (2018), «Природокористування і охорона природи у басейнах малих річок» (2021), «Зелено-блакитна інфраструктура в містах пострадянського простору: вивчення спадщини та підключення до досвіду країн V4.» (2022), Оптимізація землекористування та емісії парникових газів (на матеріалах територіальних громад) (2023), Заповідні та екологічні мережі в системі збереження ландшафтного і біотичного різноманіть (2025).

Професор Л. П. Царик – активний координатор численних природоохоронних акцій, організатор 10 наукових експедицій, розробник національних і міжнародних проектів. Серед його вагомих ініціатив — вивчення екологічного стану долини річки Серет (1989), Тернопільського ставу (1993), інвентаризація зелених насаджень міста Тернополя (1995), дослідження природи Голицького ботаніко-ентомологічного заказника (1996), аналіз екологічного стану заповідних об'єктів долини річки Дністер (1997). Він також проводив обстеження регіональних ландшафтних та дендрологічних парків, а також парків-пам'яток садово-паркового мистецтва, щоб оцінити їх екологічний стан і рекреаційний потенціал (2004). У рамках багаторічної роботи досліджував перспективні ключові та сполучні території як важливі елементи регіональної екомережі (2005-2008), особливості природокористування в долинах річок Вільховець (2006), Джурин (2015-2017) та Гнізна (2019-2020) тощо.

В очолюваній ним науково-дослідній лабораторії «Моделювання еколого-географічних систем» під керівництвом вченого підготовлено та захищено понад 100 кваліфікаційних бакалаврських та магістерських робіт, 13 кандидатських дисертацій, виконано шість держбюджетних і десять госпдоговірних науково-дослідних проектів, зокрема Проекти організації території природного заповідника «Медобори», національних природних парків «Кременецькі гори», «Дністровський каньйон», регіонального ландшафтного парку

«Загребелля», схеми обґрунтування екомереж Поділля, Тернопільської області, м.Тернополя, Тернопільської та Скала-Подільської територіальних громад.

Вчений активно сприяє розвитку географічної та екологічної освіти. Професор Л.П. Царик є автором навчальних програм і підручників для загальноосвітніх навчальних закладів: «Екологія, 10 клас» профільний рівень (К.: «Генеза», 2010); «Екологія, 10 клас» академічний рівень (К.: «Генеза», 2011); автором навчальних програм і підручників для загальноосвітніх навчальних закладів: «Екологія, 11 клас» профільний рівень; «Екологія, 11 клас» академічний рівень (електронні версії, 2011); співавтором і науковим редактором навчальних посібників для студентів університетів: «Соціальна екологія» (2002 р.), «Природокористування» (2015 р.), «Прикладна екологія» (2017 р.) «Геоенкологія» (2019 р.), «Глобальні і регіональні екологічні проблеми» (2021 р.), Стратегія сталого розвитку (2024 р.); автором десятка навчальних посібників для студентів екологічних спеціальностей вишів.

Заснований Любомиром Петровичем обласний еколого-краєзнавчий проєкт "Твій рідний край" (2000 рік) зосереджений на дослідженні рідної природи, охороні та відновленні унікальних природних комплексів за участю молоді. З 2012 року успішно впроваджується еколого-просвітницький проєкт "Шкільний дендрарій". Особливу увагу варто звернути на невичерпний альтруїзм вченого. Він невтомно присвячує себе громадській діяльності, виступаючи ініціатором, керівником та основним виконавцем соціально-економічних проєктів, які є надзвичайно важливими для суспільства. Завдяки зусиллям Любомира Петровича Тернопільщина стала лідером у створенні численних шкільних дендраріїв. Це свідчить як про його стратегічне мислення, так і про талант педагога, адже саме позиція вчителя відіграє вирішальну роль у формуванні свідомості молодого покоління. Його ініціативи також включають створення низки заповідних об'єктів та територій у долинах річок Вільховець, Джурин, Гнізна, а також розробку проєктів мережі регіональних ландшафтних парків краю.

На сьогодні Любомир Петрович обіймає численні почесні та наукові посади. Він є доктором географічних наук, професором, дійсним членом Наукового товариства імені Шевченка (НТШ), членом-кореспондентом Української Екологічної Академії наук, академіком Академії наук вищої освіти. Любомир Петрович входить до складу президії Українського географічного товариства, очолює Тернопільський осередок УГТ, а також є членом президії Тернопільського осередку НТШ. Крім того, він активно співпрацює з науково-технічними радами природного заповідника "Медобори" та національних природних парків "Дністровський каньйон" і "Кременецькі гори". Він також бере участь у діяльності громадської ради при Управлінні екології та природних ресурсів Тернопільської ОДА та є членом таких громадських організацій, як «Екоальянс» і Тернопільський міський підрозділ НЕЦУ.

Повний список досягнень, звань і нагород Любомира Петровича Царика можна описувати ще довго. Його цінують за сумлінну творчу працю, високий рівень професійної майстерності, вагомий особистий внесок у розвиток освіти та науки, навчання і виховання підростаючого покоління. Завжди захоплює неймовірна доброзичливість, висока компетентність, глибока ерудиція та професійна майстерність вченого, його справедливість і людяність як керівника. Його креативний підхід і цілеспрямованість у роботі є справжнім прикладом для наслідування. А людські якості впевнено стоять на рівні з науковими досягненнями.

Колектив факультету щиро вітає ювіляра! Бажаємо міцного здоров'я, нових здобутків, невичерпної енергії та натхнення! Нехай удача завжди супроводжує Вас, а життєвий шлях буде сповнений нових ювілеїв і приємних звершень.

XI МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ ПОДІЛЬСЬКІ ЧИТАННЯ – 2025 «НАУКОВИЙ ПРОСТІР: МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ НАПРЯМИ ТА СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД»

06-07 листопада 2025 року відбулася XI Міжнародна науково-практична конференція ПОДІЛЬСЬКІ ЧИТАННЯ – 2025 «Науковий простір: міждисциплінарні напрями та стратегії розвитку територіальних громад» присвяченій 25 річниці кафедри геоєкології та гідрології ТНПУ ім. Володимира Гнатюка і 10 –тій річниці початку створення територіальних громад в Україні.

Співорганізаторами конференції виступили Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, Хмельницький національний університет, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка, Тернопільський осередок Наукового товариства імені Шевченка, Тернопільський відділ Українського географічного товариства.

У конференції взяли участь науковці, представники закладів вищої освіти України, серед яких: Львівський національний університет імені Івана Франка, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Уманський національний університет, Хмельницький національний університет, Волинський національний університет імені Лесі Українки, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка, Тернопільський обласний комунальний інститут післядипломної педагогічної освіти.

Рис. 1. Колективне фото учасників конференції.

В конференції взяли участь також представники наукових установ з Інституту екології Карпат, національного природного парку «Дністровський каньйон».

До роботи на конференції долучились науковці з Marmara University (Turkey), Pädagogische Hochschule Wien (Austria), University of Rzeszow (Polan), State University of New York (SUNY) Brockport, New York (USA), Athens (Greece).

Програма конференції включала такі напрями:

- Історія, методологія та персоналії міждисциплінарних досліджень територіальних громад;
- Геоекологічні проблеми територіальних громад у міждисциплінарних вимірах;
- Проектування та картографування заповідних та екологічних мереж;
- Геоекологічна освіта і просвітництво, екотуризм: сучасні тренди.

Для привітання учасників конференції слово було надано ректору Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка Богдану Богдановичу Буяку.

З вітальним словом до учасників конференції звернулись також перший проректор Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка - Дробик Надія Михайлівна, завідувач кафедри геоекології та гідрології Любомир Петрович Царик, декан географічного факультету Андрій Васильович Кузишин, пан Пйотр Пачоський – заступник Президента міста Єлень-Ґура (Польща), професори Євген Анатолійович Іванов, Олександр Іванович Любинський, Надія Василівна Максименко, Григорій Іванович Денисик, Валерій Миколайович Петлін.

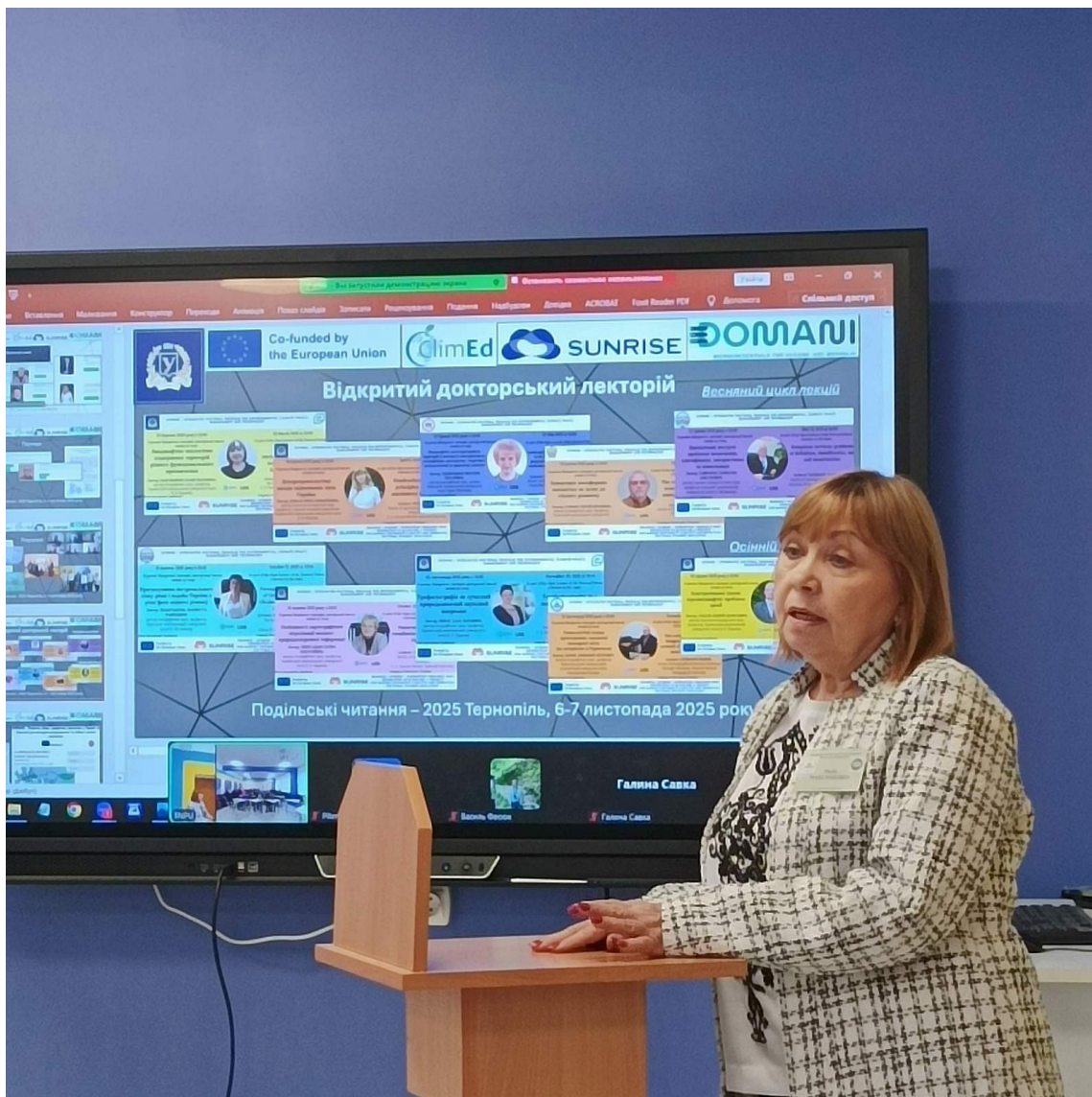

Рис. 2. Вітальне слово Любомира Петровича Царика до учасників конференції.

Цікаві доповіді учасників конференції слухали присутні в залі та науковці, що приєднались до конференції дистанційно.

Загалом у конференції взяли участь 108 осіб, серед яких 15 докторів наук, кандидати наук і наукові співробітники з різних установ.

Матеріали конференції представлені у збірнику матеріалів конференції. Кожен учасник конференції отримав сертифікат.

**Рис. 3. Цікава доповідь професора Надії Василівни Максименко
«Роль міжнародних грантових проектів у формуванні сучасних трендів геоecологічних
освіти і просвітництва»**

В результаті жвавого обговорення новітніх напрямів та стратегій розвитку територіальних громад, засвідчено необхідність наукового супроводу проблем сталого природокористування та охорони природи цих територіальних одиниць з метою оптимізації їх функціонування.

Дякуємо всім учасникам за результативну роботу на конференції та активне спілкування!